

St. Plechelmus
school

Plan Sociale Veiligheid

Plan sociale veiligheid

Overzicht sociale veiligheid, schooljaar 2023-2024	blz. 2
1. Sociale Veiligheid; afspraken	blz. 5
2. Afspraken gedrag	blz. 6
3. Thermometer	blz. 7
4. Anti-pestbeleid Plechelmusschool de Lutte	blz. 8
5. Stroomdiagram gedrag	blz. 16
6. Stappenplan probleemgedrag – grensoverschrijdend gedrag	blz. 20
7. Schorsing en/of verwijdering leerling	blz. 21

Overzicht Sociale veiligheid, schooljaar 2026-2027

Wat?	Wanneer:	Wat te doen individueel?	Wat te doen als groep?	Klassenkracht / KIK
Gouden weken	34/35/36 Start schooljaar		Thema: Gouden start 4 september start schooljaar, boog met gouden ballonnen, + openingsschot (gouden confetti) Openingsviering: 11 september	
Forming De kennismakingsfase.	Week 34/35	- kindgesprekken	- Kennismakingsactiviteiten (hfdst. 7 Klassenkracht) - E-book – Aan de slag met groepsvorming (Sharepoint) - Schoolregels aanleren - Stormkaartje handhaven - Groepsmissie en groepsregels opstellen	<u>Kik-training</u> Voor groep 6
Storming De roerige periode - Innemen van rollen.	Week 36/37	- kindgesprekken	- Kennismakingsactiviteiten (hfdst. 7 Klassenkracht) - E-book – Aan de slag met groepsvorming (Sharepoint) - Schoolregels aanleren - Stormkaartje handhaven	<u>Kik-training</u> Voor groep 6
Klassenpad:		- Thermometer individueel invullen	Thema 1: Welkom uitvoeren Thema 2: Regie voeren. Thema 3: Samenwerken Missie vormen en regie voeren op de missie m.b.v. T kaarten. Afspraken maken samen met je groep.	
	Week 42	- kindgesprekken -Lkr. Vullen LIB (SE) in -Lln. Vullen LIB (SE) in -Thermometer individueel invullen(naar behoefte)	- Kennismakingsactiviteiten (hfdst 7 Klassenkracht) - Stormkaartje handhaven - Besteed veel aandacht aan groepsvormende activiteiten en energizers. Ook voorbeelden op: http://www.juflijes.nl/groepsvormende-activiteiten/ http://www.jufmaike.nl/10-groepsvormende-activiteiten-basisonderwijs/	
	Herfstvakantie			

Norming Met elkaar bepalen: hoe gaan we met elkaar om.	Week 43	- kindgesprekken	- Kennismakingsactiviteiten (hfdst. 7 Klassenkracht) - E-book – Aan de slag met groepsvorming (Sharepoint) - Stormkaartje handhaven - Lkr. Neemt sociogram af bij de groep (via www.parnassys.net) Groep→ Begeleiding→ Sociogram - Indien nodig actie ondernemen n.a.v. sociogram - Vertrouwenspersoon komt langs om uitleg te geven over de rol van de vertrouwenspersoon.	
	Week 43		- Invoeren of extra aandacht besteden aan het inchecken. - Bewust inzetten op kwaliteiten van leerlingen.	
	Week 48 / 49	Groepsbesprekingen	<ul style="list-style-type: none"> • Stormkaartje handhaven - Lkr. Bespreekt groep met IB (max 30 min.) Storming – forming – norming proces bespreken HGW-Groepsmissie-SMARTdoelen	
	Week 48 t/m 51	- Thermometer individueel invullen (naar behoefte)	<ul style="list-style-type: none"> • Stormkaartje handhaven 	
	Week 52 / 53 Kerstvakantie			
Zilveren weken	2/3			
	Januari/februari		<ul style="list-style-type: none"> • Stormkaartje handhaven • Centrale schoolregel. • Evaluatie met de groep de Missie en afspraken. • Evalueren met de groep de gestelde doelen en regels. Deze kunnen worden bijgesteld indien hier behoefte aan is. 	

Stormingsfase Opnieuw in de stormingsfase. De roerige periode - Innemen van rollen.	Week 1/2	- kindgesprekken - Thermometer individueel invullen	- Kennismakingsactiviteiten (hfdst. 7 Klassenkracht) - E-book – Aan de slag met groepsvorming (Sharepoint) - Schoolregels aanleren - Stormkaartje handhaven	
Performing De rollen in de groepen zijn verdeeld. De verhoudingen zijn in balans.	Week 5/6/7		Blijven inzetten op samenwerkingsopdrachten. - Stormkaartje handhaven Uitgangspunten 'performing' zie onder de tabel.	
	Week 6/7	-Lkr. Vullen LIB in -LIn. Vullen LIB in: -Thermometer individueel invullen	<ul style="list-style-type: none"> • HGW-Groepsmissie-SMART-doelen 	
	Week 8 Voorjaarsvakantie			
	Maart/ april	<ul style="list-style-type: none"> • Thermometer individueel invullen (naar behoefte) • Naar behoefte diagnostische gesprekken 	<ul style="list-style-type: none"> • Stormkaartje handhaven 	
	Week 9 /10		<ul style="list-style-type: none"> • Sociogram afnemen en uittekenen. • Bewust inzetten op complimenten geven. 	
	Week 11/12		- Lkr. Bespreekt groep met IB (max 30 min.) Storming – forming – norming proces bespreken HGW-Groepsmissie-SMARTdoelen	
	Week 17/18 Meivakantie			

	25/26		- Groepsbespreking: Lkr. Bespreekt groep met KCer (max 30 min.) Storming – forming – norming proces bespreken HGW-Groepsmissie-SMARTdoelen	
			<ul style="list-style-type: none"> • Missie evalueren. • Wat geef ik mee aan de nieuwe leerkracht. Wat is de kracht van de groep en wat is een werkpunt. Wat heeft deze groep nodig. 	
Bronzen weken	Week 25/26/27			
	einde schooljaar	<ul style="list-style-type: none"> • Sociogram invullen voor nieuw te vormen groepen 	<ul style="list-style-type: none"> • Continueren van het groepsproces. 	
			<ul style="list-style-type: none"> • Wisselmoment met de nieuwe leerkracht. 	
Klassenpad			<ul style="list-style-type: none"> • Thema 11: Afscheid nemen 	
	Zomervakantie			

Uitgangspunt performing:

De groep is klaar voor het (samen)werken. De introductieperiode is voorbij.

Deze fase gaat bij een groep die echt nieuw is, in na anderhalf tot twee maanden.

Bij een groep die elkaar al kent kan deze fase al na twee weken ingaan. De groep keert naar de vorige fases terug als er bijvoorbeeld een nieuw kind in de groep komt, als een werkweek heel intensief beleefd wordt, als er een heel hevig conflict plaatsvindt, of als er een andere ingrijpende gebeurtenis plaatsvindt.

Als leerkracht moet je nu niet denken dat de groep "af" is. **Een goede groep vergt onderhoud gedurende het hele jaar**

1. Sociale veiligheid; afspraken

- We voeren regie op ruzie maken; bij het oplossen van ruzies maken we gebruik van het STORM-kaartje.

- We maken gebruik van een draaiboek groepsvorming (schema regisseurs sociale veiligheid).
- Aan het begin van het schooljaar gaan de contactpersonen AOG (Aanspreekpunt Ongewenst Gedrag) de groepen rond om zich voor te stellen en om hun functie uit te leggen.
- De eerste zes weken van het schooljaar (of tot de herfstvakantie) werken we intensief aan het groepsvormingsproces. We houden daarbij rekening met de fases die door groepen worden doorlopen (Forming- Norming/Storming -Performing-Termination/Ajourning). Daarnaast begeleiden we het gehele schooljaar de verschillende fases waarin een groep zich bevindt en sluiten hierop aan met de bijbehorende groepsvormende activiteiten. We maken daarbij gebruik van de RESPECT-aanpak; Klasse(n)kracht: met RESPECT voor de Klas!-Jelly Bijlsma.
- We stellen met de groep een groepsmissie (Wat voor groep willen we zijn?) en de daarbij behorende regels op (Hoe gaan we dan met elkaar om; welke afspraken maken we dan?). We voeren regie op gewenst gedrag.
- Twee keer per jaar wordt Zien ingevuld en een sociogram opgesteld. Indien nodig gebeurt dit vaker.
- Minimaal drie keer per jaar wordt door alle leerlingen de thermometer ingevuld, zodat de leerkracht zicht heeft op de samenstelling (onderwaterprogramma) van de groep en weet hoe zijn/haar groep ervoor staat en kan beoordelen welke interventies nodig zijn. Er kan een groepsplan Gedrag worden opgesteld.
- We stellen grenzen aan het gedrag van kinderen en maken daarbij gebruik van het stroomdiagram 'Lastig, probleem- en grensoverschrijdend gedrag' (zie bijlage).
- Schoolregels: we hebben voor het plein, de gangen en de algemene ruimtes afspraken gemaakt (zie H2 blz.7). Deze afspraken hangen duidelijk zichtbaar voor de leerlingen in school.

2. Afspraken gedrag

Wenselijk gedrag

We spreken elkaar aan op gewenst gedrag!

We zijn samen verantwoordelijk!

Gangen

- Ik loop rustig op de gang
- Ik werk rustig op de gang
- Ik hang mijn spullen aan de kapstok
- Ik laat de ruimte schoon en opgeruimd achter

Plein

- Je bedenkt en kiest wat je gaat doen (bv. spelen; actief zijn; kletsen; hangen etc.)
Tip: We kunnen spelkaarten gebruiken voor leerlingen die buiten moeilijk tot spelen komen.
- Je spreekt samen de regels van een spel af.
- Problemen los je met elkaar op door het STORM-kaartje te gebruiken. Komen jullie er samen niet uit dan ga je naar de pleinwacht en vraagt hulp.
- In de pannakooi wordt gevoetbald. Je speelt verder alleen met de bal in de vakken en tegen de achtermuur.
- Bij binnenkomst in school stampen we het zand van de schoenen en vegen we de voeten.
- Achter school is het gedeelte waar rustig gespeeld kan worden.

We geven aan welk gedrag we willen zien en maken hierover afspraken; we geven aan wat de consequentie is van het niet houden aan de afspraak - ander spel kiezen of naar binnen; naar de hal en daar rustig zitten.

Bij slecht weer blijven de leerlingen binnen. De leerlingen zijn in de lokalen en lezen of doen spelletjes etc. We houden ons aan de regels die voor binnen gelden; lukt dit niet dan naar de hal en rustig aan tafel gaan zitten.

Algemene ruimtes

- Tijdens voorstellingen zit je in de luisterhouding en heb je waardering voor elkaars optredens/talenten.
- Je spoelt het toilet door; wast de handen en gebruikt één handdoekje om de handen af te drogen.

3. Thermometer

Thermometers van groep:

Datum:

A thermometer-shaped form with a scale from 1 to 10. The top part is a banner with the text "Sfeer in de klas?". The scale is on the right side, with numbers 1 through 10. The thermometer bulb is at the bottom.

A thermometer-shaped form with a scale from 1 to 10. The top part is a banner with the text "Hoe voel jij je in de klas?". The scale is on the right side, with numbers 1 through 10. The thermometer bulb is at the bottom.

A thermometer-shaped form with a scale from 1 to 10. The top part is a banner with the text "Contact met de kinderen in de klas?". The scale is on the right side, with numbers 1 through 10. The thermometer bulb is at the bottom.

A thermometer-shaped form with a scale from 1 to 10. The top part is a banner with the text "Contact met juf/meester". The scale is on the right side, with numbers 1 through 10. The thermometer bulb is at the bottom.

A thermometer-shaped form with a scale from 1 to 10. The top part is a banner with the text "Contact met juf/meester". The scale is on the right side, with numbers 1 through 10. The thermometer bulb is at the bottom.

De groepen 1 en 2 bespreken de thermometers tijdens de kindgesprekken met de leerlingen. In de groepen 3 t/m 8 vullen de leerlingen Deze minimaal twee keer per jaar in.

4. Anti-pestbeleid St. Plechelmusschool De Lutte

4.1 Inleiding

In dit document wordt vastgelegd welke stappen de school zal zetten in het geval van pesten: met wie wordt er gepraat, wie zijn daarbij, en wat zijn de volgende stappen die genomen zullen worden.

Het document (protocol) geeft kinderen, leerkrachten en ouders duidelijkheid over hoe gehandeld wordt wanneer er gepest wordt. Door het protocol te volgen ontstaat een samenwerking tussen de gepeste, de pester, de ouders/verzorgers, de overige klasgenoten en de school. Deze vorm van samenwerken wordt de vijfsporenaanpak genoemd. Daarbij worden gebeurtenissen die te maken hebben met de pestsituatie vastgelegd, zodat het verloop gevolgd kan worden. Hierdoor ontstaat helderheid voor alle partijen.

Wij willen een school zijn waar iedere leerling zich sociaal veilig en aanvaard voelt en zich kan ontwikkelen in een sfeer van veiligheid, acceptatie, erkenning en wederzijds respect. We onderkennen dat pesten een groepsprobleem is. Pesten wordt bij ons op school niet gedoogd.

4.2 Uitgangspunten

Pesten is een probleem dat op iedere school in meer of mindere mate voorkomt. Helaas ook op onze school. Wij vinden dat wij als school een inspanningsverplichting hebben. Dat wil zeggen dat we preventief beleid voeren om pesten te voorkomen. Dit doen wij door ons in eerste instantie te richten op preventie van pesten.

Wij streven in iedere groep naar een pedagogisch klimaat dat zich kenmerkt door cohesie en behulpzaamheid. Met elkaar zijn wij alert op signalen als:

- een laag welbevinden in het algemeen
- plagen, bespotten en kleineren
- op een spottende, onvriendelijke manier iemand uitlachen
- fysiek contact
- herhaaldelijke betrokkenheid bij ruzies
- kleefgedrag (te dicht bij de leerkracht blijven)

4.3 Wat verstaan wij onder pesten?

Iemand wordt gepest als hij of zij herhaaldelijk wordt blootgesteld aan negatieve acties van één of meer personen, waarbij sprake is van ongelijke balans in sterkte (een asymmetrische machtsverhouding). Het is een

negatieve actie als iemand opzettelijk letsel of ongerief aanbrengt of probeert aan te brengen bij de ander. Deze acties kunnen direct (verbaal of fysiek), indirect (relationeel) of digitaal (via computer of telefoon) zijn.

Pesten is *niet* incidenteel en het leidt tot een verminderd gevoel van welzijn en welbevinden van het gepeste kind en de toeschouwers. De machtsongelijkheid tussen leerlingen maakt het verschil tussen pesten en plagen. Plagen vindt incidenteel plaats en beide partijen zijn aan elkaar gewaagd of zelfs vrienden van elkaar. In tegenstelling tot plagen heeft pesten ernstige gevolgen voor de slachtoffers, de pesters en vaak ook de toeschouwers.

4.4 Welke gedragsrollen zien wij?

Bij pesten zien we verschillende rollen, de bekendste zijn de rollen van pester en gepeste. Minder bekend zijn de rollen die de omstanders innemen. Deze omstanders hebben vaak zonder dat zij het zich bewust zijn, invloed op het pesten.

De Pester

Is vaak onzeker en wil graag aardig en stoer gevonden worden. Denkt door te pesten dat iedereen hem/haar grappig vindt.

De Gepeste

Voelt zich vaak verdrietig en eenzaam. Durft vaak niets terug te doen of het te vertellen, is bang dan nog meer gepest te worden.

De Meeloper

Doet mee met pesten, denkt dat hij/zij er dan bij hoort, is bang om zelf gepest te worden.

De Helper

Neemt het op voor de gepeste. Vindt het niet goed dat er gepest wordt en is niet bang voor de pester. Helpt graag en is daarom vaak populair.

De Stiekemer

Vindt het goed dat er gepest wordt en het kan hem/haar ook niets schelen. Zolang hij/zij er zelf maar geen last van heeft.

De Stille

Bemoeit zich er niet mee. Vindt het pesten wel gemeen, maar durft niets te doen of te zeggen, is bang zelf gepest te worden.

4.5. Sociaal-Emotioneel Leerlingvolgsysteem

4.5.1 Leerling in Beeld (LIB)

LIB is een leerlingvolgsysteem voor groep 3 t/m 8 om o.a. het sociaal emotioneel functioneren van kinderen voor het primair onderwijs in kaart te volgen. LIB geeft inzicht in de eventuele ondersteuningsbehoefte van kinderen en helpt de leerkracht om het gedrag van kinderen beter te begrijpen. Indien nodig kunnen leerkracht en leerling aan de slag gaan met de concrete handelingssuggesties die het systeem biedt, hierbij kan de

leerkracht de eventuele sterke kanten van een kind benutten, want ook hierin geeft LIB inzicht. Zo wordt de sociaal-emotionele ontwikkeling bevorderd.

LIB meet Welbevinden en Betrokkenheid, twee voorwaarden om te kunnen ontwikkelen en leren. Als Betrokkenheid en Welbevinden groen of blauw zijn, is de weg vrij om te leren. Dan kan een kind optimaal van het onderwijsaanbod profiteren. Het zijn graadmeters.

LIB wordt twee keer per jaar afgenomen in oktober/november en in maart. Onderdelen van het sociaal welbevinden staan op het rapport en wordt 2x per jaar bij de voortgangsgesprekken met ouders gecommuniceerd.

Aan het begin van het schooljaar, in januari en in juni bespreken we bovenstaande afspraken en acties binnen het team in de groepsbesprekingen. De afspraken en actiepunten worden bijgesteld wanneer we als team van mening zijn dat er zaken aanscherping of verbetering behoeven.

4.5.2 Groepsklimaat

Elke leerkracht besteedt veel aandacht aan de regels en de omgang met elkaar, vanuit het besef dat we als leerkrachten een belangrijke bijdrage leveren aan positieve groepsvorming. Dit doen we door aan te geven wat we van kinderen verwachten, belonen van het positief gewenste gedrag en het corrigeren van gedrag waar dit nodig is. We maken daarbij gebruik van de RESPECT-aanpak; 'Klasse(n)kracht: met RESPECT voor de klas!', geschreven door Jelly Bijlsma.

Verder wordt aan het begin van het schooljaar in elke groep samen met de leerlingen een groepsmissie en visie opgesteld. In de groepsmissie worden de waarden en de identiteit gedefinieerd. In de groepsvisie wordt een blik geworpen op de toekomst en wordt de gewenste situatie op de lange termijn beschreven.

4.5.3 Afspraken/Regels

De afspraken/regels hangen zichtbaar in de school, de klassenregels hangen zichtbaar in de groepen. Alle leerkrachten dragen zorg voor de handhaving van de afspraken/regels. Wij spreken alle kinderen aan die zich niet aan de regels houden, ook als zij in een andere groep zitten. We leren de afspraken/regels aan.

4.5.4 Route bij een melding over (digitaal) pesten

Wanneer leerlingen of ouders/verzorgers een melding over pesten willen doen, willen we graag dat zij in eerste instantie overleg zoeken met de groepsleerkracht(en).

De ervaring leert dat veruit de meeste situaties op deze wijze snel en adequaat opgelost worden.

Een andere of tweede mogelijkheid is een melding te maken bij één van de aanspreekpunten ongewenst gedrag (AOG). Een aanspreekpunt ongewenst gedrag kan de melder eerste opvang bieden, advies geven of bemiddelen om tot een oplossing te komen. De aanspreekpunten ongewenst gedrag en de leerkrachten stellen, met toestemming van de melder, de intern begeleider en de directie van de melding op de hoogte.

Signalen betreffende (digitaal) pesten nemen we altijd serieus. Wanneer de leerkracht en/of de ouder/verzorger signaleren dat er sprake is van (digitaal)pesten, wordt bij voorkeur de vijf sporenaanpak uit het document antipestbeleid gevolgd.

4.6 De vijf sporenaanpak

4.6.1 Algemene stappen

Wanneer blijkt dat een kind(eren) gepest wordt, gaan wij schoolbreed een aantal zaken na.

- Zijn de schoolregels helder?
- Kennen de kinderen de regels?
- Bieden de regels voldoende kader om veilig te kunnen zijn binnen de school?
- Wordt er regie gevoerd op de regels door de leerkrachten?
- Is het toezicht, tijdens het buitenspelen, voldoende?
- Welke mogelijkheden hebben wij om binnen de groep het pesten bespreekbaar te maken, is het een probleem van individuen of ligt het breder in de groep?

Mogelijkheden kunnen zijn, in overleg met de IB-er:

- het pesten bespreken in kringgesprekken.
- Het voeren van kindgesprekken (individueel of in groepjes).
- het uitvoeren van een project rond pesten.

4.6.2 Aanpak

De aanpak is gericht op de verschillende partijen die betrokken zijn bij pesten: het gepeste kind, de pester, de ouders, de klasgenoten en de school.

Spoor 1: de gepeste.

Steun bieden aan het kind dat gepest wordt:

- Naar het kind luisteren en zijn probleem serieus nemen.
- Ouders/verzorgers inlichten en samen (met de leerling) kijken naar mogelijke oplossingen en eraan werken.
- Zorgen dat het kind zich veilig voelt en uitleggen wat jij als leerkracht daar aan gaat doen.
- Het kind helpen zijn relaties met andere kinderen te verbeteren, eventueel werken met een buddy.
- Eventueel deskundige hulp van buiten inschakelen, bijvoorbeeld een weerbaarheidstraining of sociale vaardigheidstraining in overleg met ouders/verzorgers.
- Zorgen voor terugkoppeling met ouders/verzorgers en verzorgen van

vervolggesprekken.

- De IB-er bewaakt de voortgang en de evaluatie van de gemaakte afspraken. Verslagen en gemaakte afspraken komen in het leerlingdossier.

De eigen leerkracht en/of IB-er voert nadere observaties en/of onderzoeken uit om het pestgedrag in beeld te krijgen. Zien!, de thermometer en het sociogram worden afgenomen en geanalyseerd door de leerkracht en de IB-er.

Spoor 2: de pester.

Steun bieden aan het kind dat pest (grensoverschrijdend gedrag):

- Ouders/verzorgers uitnodigen voor een gesprek.
- Met het kind en de ouders/verzorgers bespreken wat pesten voor een ander betekent.
- Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.
- Zorgen dat het kind zich veilig voelt; uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen. Stel grenzen en verbind daar consequenties aan.
- Zorgen voor terugkoppeling met ouders/verzorgers en verzorgen van vervolgesprekken.
- De IB-er bewaakt de voortgang en de evaluatie van de gemaakte afspraken. Verslagen en gemaakte afspraken komen in het leerlingdossier.

De eigen leerkracht voert gesprekken met de pesters afzonderlijk en probeert te komen tot gedragsafspraken.

De IB-er biedt hierbij ondersteuning.

Ouders/verzorgers van de pesters worden altijd op de hoogte gebracht.

Spoor 3: de ouders/verzorgers.

De ouders/verzorgers van het gepeste kind en de ouders/verzorgers van de pester steunen:

- Ouders/verzorgers die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.
- Ouders/verzorgers informeren over welke maatregelen zij kunnen nemen/wat zij kunnen doen om pestsituaties aan te pakken en te voorkomen.
- Met ouders/verzorgers overleggen over manieren om pestsituaties aan te pakken.
- Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige hulp
- In samenwerking met school en ouders/verzorgers het pestprobleem aanpakken. Zowel op school als vanuit de thuissituatie.

De eigen leerkracht voert gesprekken met ouders/verzorgers van het gepeste kind (en kind samen) om te komen tot afstemming in de begeleiding van de leerling.

Afspraken hierover worden vastgelegd in het leerlingdossier.

Spoor 4: de overige klasgenoten.

De rest van de klas betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem:

- Met de kinderen praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.
- Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
- Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

De eigen leerkracht voert activiteiten uit met de groep. Aangezien pesten altijd een probleem is van de groep betekent dit dat hier regie op gevoerd moet worden (gesprekken, lessen, projecten, groepsvormingsactiviteiten etc.).

Spoor 5: de school.

De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school neemt nadrukkelijk stelling tegen pesten en ontwikkelt een duidelijk beleid.
- De school zorgt dat alle medewerkers voldoende informatie hebben over het pestprotocol, pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school in het bijzonder.
- Jaarlijks wordt aan het begin van een schooljaar tijdens een teambijeenkomst op inhoud en consequenties besproken. Het actuele pestprotocol staat op de website van de school.
- Als er gepest wordt in een groep wordt dit ingebracht in het bouwoverleg en de IB-er wordt onmiddellijk op de hoogte gebracht.

4.7 Aandachtspunten bij digitaal pesten

4.7.1 Wat is digitaal pesten

Digitaal pesten, ook wel cyberpesten genoemd, is pesten via de digitale media.

Dit zijn social media zoals YouTube, Facebook, Tumblr, Twitter, Instagram, SnapChat, What's app en chatrooms. Via deze digitale media kan je heel gemakkelijk dreigende berichten versturen, belastende foto's of filmpjes plaatsen of iemand uitschelden met de bedoeling op die manier macht over de persoon uit te oefenen.

Digitaal pesten gebeurt vaak buiten de school. Het ruziën en pesten gaat op school door. Schoolresultaten lijden eronder. Er ontstaat een onveilig klimaat waardoor kinderen minder goed leren. Het is een groeiend probleem en als school hebben wij ook hierin onze rol en verantwoordelijkheid.

Er zijn verschillende vormen van cyberpesten: anonieme berichten versturen, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken. Schrikbarend is te weten dat 20% van de leerlingen te maken heeft met cyberpesten. Niet al deze vormen zijn te vinden op de basisschool maar toch is het van belang te weten waarin cyberpesten kan ontaarden.

De effecten van cyberpesten kunnen erger zijn dan bij traditioneel pesten. Wanneer de leerkracht merkt, dat er door kinderen uit zijn/haar klas thuis gebruik gemaakt wordt van chatprogramma's, of er e-mail, what's app contacten tussen leerlingen zijn, bespreekt de leerkracht met de groep de voordelen én risico's hiervan. In de bovenbouwgroepen is dit in ieder geval aan de orde.

4.7.2 Gesprek met de gepeste leerling en gesprek met de dader(s)

Deze twee onderdelen, gesprek met de gepeste én dader(s), vallen beiden onder de eerste stap. Ze dienen naast elkaar uitgevoerd te worden. Het is namelijk van belang dat er met zowel het slachtoffer als met de daders in gesprek gegaan wordt. Daarvoor dienen de dader(s) dus opgespoord te worden. Er moet worden afgewogen of de gesprekken afzonderlijk plaatsvinden of dat dit in een driegesprek (leerkracht, slachtoffer, dader) kan plaatsvinden. Hierbij worden duidelijke afspraken gemaakt over het vervolg.

Gesprek met de gepeste leerling

Het is van belang dat de leerkracht:

- deze leerling en diens klacht serieus neemt.
- de leerling zijn verhaal laat doen en daar de tijd voor neemt.
- zich probeert in te leven in de leerling.
- geen verwijten maakt. Dat maakt het onveilig voor de leerling, waardoor deze minder zal vertellen of zelfs helemaal niets meer zal vertellen.
- de leerling de tip geeft om de pester te blokkeren en/of te verwijderen wanneer het om digitaal pesten gaat.
- door blijft vragen. Vooral wanneer het gaat om een gesprek met een leerling na het signaleren van digitaal pesten. De leerling zal niet snel vertellen dat hij/zij gepest wordt of zelf pest.

Opsporen van de pester(s)

Soms zal bekend zijn wie de pester is en soms niet. Wanneer niet bekend is wie de pester is zal er getracht moeten worden om dit op te sporen. Dit kan gedaan worden door gesprekken te bewaren en uit te printen. In deze gesprekken kunnen aanwijzingen staan over wie de dader is.

De dader kan wellicht ook worden gevonden door in de klas te praten over wat er is gebeurd.

Gesprek met de pester(s)

Hierbij is het van belang:

- In te gaan op wat er gaande is.
- Door te vragen.
- Goed te luisteren naar de kant van het verhaal van deze leerling en dit serieus te nemen.
- Te wijzen op de mogelijke gevolgen voor de gepeste leerling.
- Duidelijk te maken dat de leerling zich schuldig maakt aan een ernstig feit en dat dit in sommige gevallen zelfs strafbaar is.

Als het pesten op deze manier bespreekbaar wordt gemaakt, bestaat wel het gevaar dat het slachtoffer opnieuw door de pester(s) 'gevonden wordt'. Wij moeten er dus voor zorgen dat er een goed pestbeleid is en dat leerkrachten oog houden voor het pestgedrag. Wanneer er een goed pestbeleid is, wordt de kans op herhaling kleiner.

De eigen leerkracht voert deze gesprekken en probeert te komen tot gedragsafspraken. De IB-er biedt hierbij ondersteuning. Ouders/verzorgers van de pesters worden altijd op de hoogte gebracht.

Ouders/verzorgers van de leerlingen op de hoogte stellen als het pesten op school gesignaleerd wordt.

De leerkracht informeert zowel de ouders/verzorgers van de gepeste leerling als de ouders/verzorgers van de pester zo spoedig mogelijk over wat er speelt. Dat gebeurt bij voorkeur vóór het gesprek met de betrokken leerlingen. Denk hierbij aan het volgende:

- De leerkracht vraagt de ouders of zij de signalen herkennen. Wanneer zij niet weten wat de signalen zijn, kunt u hen hierover informatie geven.
- De leerkracht informeert de ouders over de afspraken die met de leerlingen zijn gemaakt, wanneer het gesprek met hen al heeft plaatsgevonden.
- De leerkracht vertelt de ouders welke maatregelen zij kunnen nemen/wat zij kunnen doen.
- De leerkracht kan de ouders/verzorgers voor meer informatie verwijzen naar bijvoorbeeld: het gratis telefoonnummer van de kindertelefoon 0800 0432 of op www.kindertelefoon.nl/ www.pestweb.nl/ / **www.pesten.nl**. Zij kunnen antwoord geven op vragen van ouders/verzorgers.

De leerkrachten en de directie van de St. Plechelmusschool streven ernaar om digitaal pesten te stoppen, of liever nog, te voorkomen. Dit zal niet altijd lukken, omdat deze vorm van pestgedrag zich ook buiten school afspeelt. Toch vinden de leerkrachten en de directie het erg belangrijk om te doen wat in hun vermogen ligt. Immers, kinderen kunnen pas goed leren als ze zich veilig voelen.

5. Stroomdiagram gedrag

Stroomdiagram probleem- en grensoverschrijdend gedrag

Lastig gedrag

Leerling - leerkracht

Valt het gedrag in de kolom:

NEE

Lastig:

- Zich niet aan de groepsregels houden, kletsen, storende geluiden maken (tikken, schuiven etc.), voor de beurt praten
- Elkaar op een vervelende manier aanraken
- (Impulsief)gedrag waar anderen last van hebben
- Geen contact kunnen krijgen, niet doordringen tot de ander
- Ja, maar....
- Andere kinderen afleiden, zich bemoeien met andere kinderen
- Ruzie maken
- Spullen kwijt raken
- Te laat komen

JA

Probleemgedrag/Gedragprobleem

Leerling – leerkracht – ouders - IB-er

Valt het gedrag in de kolom probleemgedrag?

NEE

- 5 x lastig gedrag
- Brutaal, respectloos gedrag
- Laatste woord willen hebben
- Ongewenst taalgebruik
- Stiekem, oneerlijk gedrag
- Snel boos, gefrustreerd raken
- Niet regelgevoelig
- Vechten, veel ruzie met andere l.l.
- Liegen
- Plagen
- Afspraken niet nakomen
- Materiaal kapot maken
- Clownesk gedrag
- Dominant, de baas spelen
- Negatief sfeerbepalend

JA

Driestlagregel toepassen:

- Ik zie, hoor je....
- De regel is dat.....
- Ik wil dat je.....

Grensoverschrijdend gedrag

Leerling – leerkracht – ouders - IB-er - directie

Valt het gedrag in de kolom grensoverschrijdend gedrag?

- Heeft te maken met 'door het lint gaan'?
- De leerling heeft geen controle meer over zijn emoties?
- Heeft te maken met het manipuleren van andere kinderen tot negatief gedrag
- Woedend gooien met materialen
- Fysiek geweld
- Pesten
- Grof taalgebruik
- Oppositioneel gedrag
- Stelen

JA

Leerkracht brengt de gedragspecialist/intern begeleider op de hoogte en gaan samen aan de slag met 'het Stappenplan probleemgedrag-grensoverschrijdend gedrag' en volgt de daarin genoemde stappen.

- **Benoem het gewenste gedrag**
Geef non-verbaal een waarschuwing
- Voer regie op regels en routines vanuit de groepsmissie
- Hang regels zichtbaar op in de klas
- Een leerling even een klusje laten doen
- Loop naar de leerling toe, leg eventueel een hand op schouder
- Oefen de regel of leer bijbehorende vaardigheid aan
- Vraag of leerling zijn werk lastig vindt (vraag: Waar twijfel je over?)
- Hanteer goed klassenmanagement

- Ik wil dat je je nog even op die som concentreert, anders lukt het misschien niet

- Ik wil dat je nu aan het werk gaat, je stoort andere kinderen dat vind ik vervelend. Als je weer stoort dan....

Drieslagregel toepassen:

- Ik zie, hoor je.....
- De regel is dat.....
- Ik wil dat je.....

Regelgestuurd corrigeren:

- Wat ben je aan het doen?
- Wat zijn de regels?
- Wat gebeurt er als je de regels overtreedt?
- Wil je dat?
- Wat ga je nu doen?

Regel-gestuurd corrigeren:

- Wat ben je aan het doen?
- Wat zijn de regels?
- Wat gebeurt er als je de regels overtreedt?
- Wil je dat?
- Wat ga je nu doen?

Consequentie van probleemgedrag:

- Wat ben je aan het doen?
- Welke regel overtreed je nu?
- Wat is nu de consequentie?

Wat zijn de consequenties bij probleemgedrag:

Na drie keer de drieslagregel gehanteerd te hebben, kunnen de volgende consequenties gehanteerd worden:

- Tijd inhalen na schooltijd
- Iets laten overschrijven
- Time-out in de klas
- Apart zetten; uit de situatie
- Time-out buiten de klas
- Contact zoeken met ouders
- kiezen voor een andere plek
- klusjes doen voor de leerkracht
- M5-melding

Invallers plaatsen een kind bij een time-out altijd in e naastgelegen klas. Let op! Als een leerling een time-out krijgt, wordt de leerling op deze plek neergezet met werk en voor een afgesproken tijd. Mocht de leerling in een andere klas worden gezet dan bemoeit die leerkracht zich niet met het conflict. De leerling zit hier om af te koelen.

Schorsing: kort of langdurig

Kort: Bij een incident waarbij andere kinderen fysiek of emotioneel schade ondervinden, worden de ouders van de leerling gebeld en moeten zij er zorg voor dragen dat hun zoon of dochter direct van school gehaald wordt. Een kortdurende schorsing duurt in principe 1 dag en kan verlengd worden met nog een dag, dit is afhankelijk van de ernst van de situatie.

Langdurige schorsing: als er sprake is van ernstig ongewenst gedrag door een leerling, waarbij psychisch en of lichamelijk letsel aan derden is toegebracht of waarbij verbaal geweld aan de orde is volgens protocol Schorsing en verwijdering.

Verwijdering: na de derde schorsing in een schooljaar wordt overgegaan op verwijdering volgens protocol Schorsing en verwijdering.

De directie hanteert 'het Konot-protocol Schorsing' en verwijdering en onderneemt actie in deze.

Volgorde bij probleemgedrag:

1. **Hanteren van 'het Stappenplan probleemgedrag-grensoverschrijdend gedrag' (St. Plechelmusschool) door leerkracht i.s.m. IB-er en ouders.**
2. **Uitvoeren 'Protocol Schorsing en Verwijdering' (KONOT) gehanteerd en uitgevoerd door directie.**

**Inzicht krijgen in het gedragsprobleem,
met behulp van de IB-er:**

- Signaleren: Wat is het probleem?
- Analyseren: Wat is volgens jou de oorzaak van het probleem? (hypothesen opstellen)
- Diagnosticeren: Concretiseren van gedrag d.m.v. observatie: Wat gaat er goed en wat gaat er niet goed, ABC observatie, Observatie in de klas, Tijdsteekproef, Gedragsvragenlijst, Gedragsfunctie analyse
- Begeleiding Plan van aanpak
- Evalueren

Externaliserend Probleemgedrag

- Dwars, dwingend, onrustig brutaal
- Agressief dominant, niet sociaal, niet eerlijk en regels schendend
- Druk, ongeconcentreerd, overbeweeglijk en impulsief
- Wisselende buien, onvoorspelbaar, explosief, angstig, snel beledigd
- Weinig motivatie, slechte werkhouding

Internaliserend probleemgedrag

- Moeilijk contact maken, niet communicatief, eenzijdig gericht
- Stil, gesloten, weinig aansluiting, angstig, passief, somber
- Onzeker, weinig zelfvertrouwen, faalangstig, dwangmatig in gewoonten

- Schakel ouders in
- Schakel ib-er in
- Maak een gedragsplan voor deze leerling

Is er sprake van een probleem of van een stoornis?

De meeste kinderen met gedragsproblemen hebben problemen met vaardigheden t.a.v. flexibiliteit, frustratie tolerantie, het oplossen van problemen.

Is er sprake van tekortschietende vaardigheden waardoor het kind herhaaldelijk in de problemen komt?

Neem de checklist Executieve functies af voor het vaststellen van tekortschietende vaardigheden en onopgeloste problemen. Deze checklist staat op SharePoint.

Leerkracht en IB-er stellen directie in kennis van het gedrag van de leerling en de interventies / plan van aanpak in deze en houden de directie op de hoogte van de voortgang.

6. Stappenplan probleemgedrag-grensoverschrijdend gedrag

Stappenplan probleemgedrag – grensoverschrijdend gedrag

Stap 1

Hanteer de drieslagregel:

Ik hoor je ... / Ik zie je ...

De regel is dat ...

Ik wil dat je ...

Stap 2

Na drie keer de drieslagregel gehanteerd te hebben, kunnen de volgende consequenties gehanteerd worden:

- Tijd inhalen na schooltijd
- Time-out in de klas
- Apart zetten; uit de situatie
- Time-out buiten de klas
- Contact zoeken met ouders
- Kiezen voor een andere plek

Invallers plaatsen een kind bij een time-out altijd in de naast gelegen klas.

Let op! Als een leerling een time-out krijgt, wordt de leerling op deze plek neergezet met werk voor een afgesproken tijd. Mocht de leerling in een andere klas worden gezet, dan bemoeit die leerkracht zich niet met het conflict. De leerling zit hier om af te koelen.

Stap 3

Gebeuren de consequenties die bij stap 2 genoemd worden twee keer per week of vaker, dan worden ouders uitgenodigd voor een gesprek waarbij de leerling aanwezig is. De IB-er wordt van de gebeurtenissen en van het gesprek op de hoogte gesteld. Er volgt een melding in Parnassys.

Stap 4

Wanneer het ongewenst gedrag zich blijft voordoen, wordt er een plan van aanpak gemaakt, gericht op het veranderen van het gedrag. Hieraan gekoppeld zit het gedragsprotocol met daarbij de mogelijke gevolgen, waaronder ook de mogelijkheid tot schorsen. De IB-er helpt om dit plan van aanpak te maken. In een gesprek met de leerling, de ouders en de IB-er worden de ouders en de leerling op de hoogte gesteld van dit plan van aanpak. Zowel ouders als de leerling ondertekenen dit plan van aanpak. Directie wordt op de hoogte gesteld en beslist al dan niet aanwezig te zijn bij het gesprek.

Stap 5

Wanneer het plan van aanpak niet voldoende blijkt te zijn, dan volgt een schorsingsgesprek. Hierbij zijn de leerling, de ouders, de IB-er en de directie betrokken.

NB. Een voorval kan dusdanig ernstig zijn dat er besloten wordt om sneller door de stappen te gaan of om stappen over te slaan.

7. Schorsing en/of verwijdering leerling

Konot Protocol Schorsing en verwijdering

Schorsen en verwijderen

Een basisschool kan in bepaalde gevallen een leerling schorsen of van school verwijderen. Dan heeft de leerling (tijdelijk) geen toegang tot de school. Schorsen en verwijderen zijn uiterste maatregelen die in vrijwel alle gevallen volgen op eerder genomen opvoedkundige (bijv. nablijven, strafwerk) of meer formele ordemaatregelen (bijv. overplaatsing naar parallelgroep, een berisping of waarschuwing).

Schorsing

Het bevoegd gezag kan een leerling voor een periode van ten hoogste een week schorsen. Schorsing kan ingezet worden om school en leerling even een 'time-out' te geven. Schorsing kan ook een eerste stap zijn naar uiteindelijk definitieve verwijdering.

Onderneem als schooldirectie bij schorsing de volgende acties:

- Stel het CvB (is bevoegd gezag) op de hoogte van de voorgenomen schorsing.
- Maak de schorsing schriftelijk aan de ouders bekend.
- Geef daarbij de reden voor de schorsing aan.
- Nodig ouders uit voor een gesprek om de reden van schorsing toe te lichten en om afspraken te maken om incidenten in de toekomst te voorkomen.
- Zorg er als school voor dat de leerling door de schorsing geen leer- of onderwijsachterstand oploopt (huiswerk?).
- Stel de inspectie van het Onderwijs schriftelijk in kennis van de schorsing voor een periode van langer dan een dag (Internetschooldossier). Vermeld ook daarbij de reden van schorsing.
- Stel tevens de leerplichtambtenaar op de hoogte.
- Houd het dossier (inclusief verslagen van de gevoerde gesprekken) goed bij!

Verwijdering

Als schorsen van de leerling al één of meerdere keren is toegepast, of als de leerling iets zeer ernstigs heeft gedaan, kan de school als laatste optie overgaan tot verwijdering van een leerling. De leerling wordt dan permanent van school gestuurd en er moet een nieuwe school gevonden worden.

NB: het vinden van een nieuwe school is de taak van de huidige school!

Of een leerling van school verwijderd mag worden, hangt van een aantal factoren af:

- Soms is een leerling (beter) op zijn plek op een school voor speciaal (basis)onderwijs en wordt er een proces van verwijzing in gang gezet, er wordt onderzoek gedaan, een geschikte school gevonden. Meestal gaat zo'n verwijzing in goed overleg. Helaas zijn er ook soms ook situaties waarbij school en ouders hier niet tot overeenstemming komen en ouders geen toestemming geven voor de verwijzing. Het CvB als bevoegd gezag van de huidige school kan in het uiterste geval dan toch overgaan tot verwijdering van de leerling, als er een andere school voor speciaal (basis)-onderwijs bereid is het kind op te nemen en er op die manier wel aan de zorgplicht is voldaan.
- De leerling vertoont door zijn wangedrag een ernstige bedreiging voor de orde, rust en veiligheid op school en heeft daarmee een belemmerend effect op de onderwijsactiviteiten.
- Er is sprake van ernstige conflicten waarbij ook de ouders betrokken zijn.

In geval van verwijdering heeft de leerling geen toegang meer tot de school. Neem bij verwijdering de volgende punten in acht (bevoegd gezag is CvB Konot):

- Voornemen tot definitief verwijderen leerling:
 - Definitieve verwijdering wordt altijd vooraf gegaan door één of meerdere schorsing(en) van de leerling.
 - Neem contact op met de onderwijsinspectie over het voornemen tot definitief verwijderen van de leerling. Definitieve verwijdering kan immers pas nadat er contact is geweest met de onderwijsinspectie.
 - Voor verwijdering dient het bevoegd gezag de ouders, de betrokken groepsleerleraar en eventueel de leerling te horen.
 - Het bevoegd gezag mag een leerling pas definitief verwijderen als het heeft voldaan aan de zorgplicht en een andere school heeft gevonden die bereid is om de leerling toe te laten.
 - Als het bevoegd gezag voornemens is de leerling te verwijderen, wordt dit voornemen schriftelijk aan ouders kenbaar gemaakt. Met deze brief worden ouders tevens uitgenodigd hun verhaal te doen. Daarnaast wordt in de brief aangekondigd dat de school op zoek gaat naar een alternatieve school.

- Definitieve verwijdering leerling:
 - Het bevoegd gezag stelt zowel de inspectie als de leerplichtambtenaar direct schriftelijk in kennis over het definitieve besluit tot verwijdering.
 - Het bevoegd gezag stelt ouders schriftelijk op de hoogte van het besluit tot definitieve verwijdering. In dit schrijven wordt de reden van verwijdering aangegeven.

- Ouders kunnen bezwaar maken tegen verwijdering:
 - Ouders kunnen bezwaar maken tegen verwijdering. Hier moet het bevoegd gezag de ouders op wijzen. Er zijn regels rond het indienen van bezwaar. De werkwijze voor het maken van bezwaar is te vinden onder de volgende link:
<https://onderwijsgeschillen.nl/thema/verwijdering-leerling-van-school#bezwaar>